

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

IV AASTAKÄIK

NR. 11 — 1927

„Vanemuise“ sümfoonia orkestri juhatajad
20 aasta jooksul

Samuel Lindpere (1908—1911), Juhan Aavik (1911—1925),
Juhan Simm (1920—1927)

Mõnda koorilaulu õpetamisest.

Rich. Päts.

Võib julgesti ütelda, et suurem hulk meie laulukoores akromaatilisel *) teel omi laule omavad, neist aga väga paljud koorid tuupimise teel. Et viimne aga üldse väärnähtus on, mis igale teadlikule arengule suurimaks takistuseks, siis tuleb seda ka laulukoori töös kõige kategoorilisemalt eitada, sest tuupimine viib kõigepealt aktiivse mõistuse üristumisele ja lõpuks, suurte jõukulutustega, vaid automaat-tehnikani, mille juures kuidagi ei saa olla sügavat, läbituntud ettekannet. Nii, näiteks, on sagedane nähtus koorilaulu ettekannete juures see, et vaatamata kõigi andmete peale heaks ettekandeks — puudub sellel kaasakiskuvus, elu, ehk küll laul kõigile lauljaile 1) tehniliselt hästi selge ja 2) kõigist varjundeist täpselt kinni peetud. Mis on selle põhjuseks? Sest teoreetiliselt arutades poleks ju heaks ettekandeks rohkem tarviski, kui need kaks ülalmainitud tingimust. Kuid asi on siin üsna lihtne. Selle ebaloomuliku olukorra põhjuseks on laulu tehnilise külje isoleeruvus muusikalisest küljest. See isoleeruvus on aga tuupimise vili, mis kõige kurjem vaenlane hea koorilaulu kordaminekule.

Selgituseks lubatagu väike kõrvalkaldumine.

On teada, et funktsioonid (liigutused) on kaheksa: 1) teadvuslikud (tahte alluvad) ja 2) alateadvuslikud — (tahte mitte alluvad, näit. vere ringvool jne.). Peale selle puht teadvusliku jaotuse on veel kolmas liik funktsioone, mis kujutavad vahepealseid ülalmainitute vahel, — need on funktsioonid, mis teadvuse taotluse all mitu korda kordunult peaaegu alateadvuslikeks funktsioonideks üle on läinud ja viimseist vaid sellega erinevad, et samuti kui teadvuslikudki — alluvad tahte. Neid funktsioone võiks külg harjunuks (ehk harjumuseks) nimetada. Igasuguse tehnika, nii ka koorilaulu tehnika, omandamisel on neil funktsioonidel väga tähtis osa. Nad on väga erksad ja nende üle valitseb vaid püüd sihile.

Asja juure tagasi pöördudes, võib konstateerida vahet tuupimise teel ning arusaamise ja mõistusega omandatud laulutehnika vahel, mis selles seisab, et tuupimise juures koondub tähelepanu paremal juhusel vaid laulu puhttehnilise küljele (laulu selgeksõppingule), mille tõttu ettekanne automaatne, eluta tuleb, kuna arusaamisega õpitava laulu juures

*) Kuulamise teel vastuvõetav õpetamisviis.

koondub tähelepanu laulu mõttele, mille juures laulu tehniline külg täie teadvuse juures külge harjunud funktsioonina (harjumusena) ei vajagi mõistuse taotlust. Sarnane ettekanne tulebki kõige ideaalsem: laulu tehniline ja tundeline küljed liituvad, saavad lahutamata tervikuks. Ja see hingestab laulu, annab sellele elu ja ühtlasi ka ilu ning sunnib ka kuulajaskonda enesega kaasa elama.

On ju vana tõsiasi, et laulukoori hingeks on koorijuht, kuna laulukoor ise vaid elavaks instrumendiks koorijuhile on. Nii siis peab heal koorijuhil enesel selge ja kindel ettekujutus õpitavast laulust olema ja seda peab ta oskama edasi anda oma laulukoorile, nii et ka kõigil lauljail sisemine arusaamine sellest tekiks.

Seda saavutada on võimalik vaid sel teel kui laulukoori tähelepanu juba häälte kätteõpetamise juures juhitaakse igasuguste detailide peale ettekande suhtes, muudugi neid põhjendades ja äraseletades. Praeguses olukorras, kus suur osa laulukoori noodi tundmises kirjaoskamatud, on võimatu seda viimsete peensusteni läbi viia, kuid seda tuleb teostada alati maksimumini. Sellega õpib laulukoor tähelepanema ja ühtlasi ka sügavamalt arusaama, ja need ongi kindlamad pandid laulu heaks ettekandeks.

Töötades nii oma laulukooriga vastastikusel üksteisest arusaamises, võib vastava eeldustega koorijuht oma laulukoori nii välja arendada, et see tema kõige kergematele tahte impulsidele allub, sest selle juures ei vaja laulu ettekande tehniline külg sugugi kõik aeg enese üle teadvuse taotlust. Teadvus aga pöördub peaaesjalikult ettekantava laulu sisu (mõte) peale, missugune ka vastavat tõlgitsemist leiab, vaatamata selle peale, et tahte impulsid tulevad koorijuhilt ja olenevad viimase meeleolust, mis nüüd laulukoorile üle kandub.

Kõige selle juures on väga tarvilik, et koorijuht laulu kätteõpetamise juures tarvitaks võimalikult vähem temperereeritud instrumenti (orelit, harmooniumi, klaverit, iseäranis esimest), sest sarnane instrument olles tehnilise vajaduse tõttu ebatäpselt häälestatud — nüristab kuulmist. Temperereeritud instrumentidest on kõige parem koorilaulu kätteõpetamiseks klaverit tarvitada, sest selle, kui lühida kõlalise instrumendi ebatäpne kõla, mõju ei ole nii tunduv kui näit. pikaltheliseva oreli ehk harmooniumi oma. Ebatäpsete kõlasobituste mõjust muusikalise kuulumise peale ja üldse intonatsioonist, (missugused. tihedalt ühenduses inimese kuulde

elundi ehitusega) pikemalt siinkohal rääkida, viiks selle kirjutuse liig pikale. Kavatsen sellest tähtsast küsmusest edaspidi eriliselt kirjutada. Siinkohal aga piirdun lühikese tegeliku näitega. Koorijuhid on ju sageli tähele pannud, kuidas peale hääle kätteõpetamise otsekohe laul ei kõla, ei ole puhas. Kuulmine on veel tublisti tempereeritud seade mõju all ja see avaldub ebapuhtas intonatsioonis. Kuid hiljem, — mida rohkem lauldakse instrumendi kaasabit, — seda selgemaks ja puhtamaks muutub intonatsioon ja lõpuks hakkab laul kõlama. Võib otse mõnuga tunda, kuidas kõik sobib nii hästi, sest kuulmine, vabanedes temperatsiooni ebapuhtast mõjust, kipub puht füsioloogilistel põhjustel absoluutselt puhta intonatsiooni poole, mida ta lõpuks ka saavutab.

Laulukooridel, kus koorijuht laulmise juures liig sageli orelit ehk harmooniumi tarvitab, ei saa iialgi puhas intonatsiooni olla, sest lauljate kuulmine nüristub. Peale eelmainitud pahe on liig sagedasel instrumendi tarvitamisel veel see hädaoht, et ta tähelepanu passiivseks teeb; arusaadav, et ka see ettekandele plussiks ei tule.

Et laulukoori ettekanne täiesti kunstipärane saaks, selle jaoks on endastmõistetavalt vaja, et kõik koorilauljad oleksid varustatud muusikalise kuulmisega, s. t. sarnasega mis võimaldab vastuvõtta kõiki heli elemente, millest koosneb kunstipärane muusikaline mulje — intonatsiooni, heli värvi, müansse, rütmi ja üldse tõlgitsemist, — mitte aga üksi heli vahekordade, suhete vastuvõtu võimega. Meil ollakse sageli arvamisel, et isik kel hea heli vahekordade vastuvõtu võime (intervalle ära arvata oskas) on hea muusikalise kuulmisega, kuid tõepoolest on palju juhuseid kus sarnased kaugel on täiuslikust muusikalisest kuulmisest. Muusikaline kuulmine on aga absoluutselt tarvilik tingimus igasuguse kunstipärase vastuvõtu ja ettekande jaoks. Ilma selleta ei saa muusikas midagi kunstipärast olla ja mida rikkalikumalt ja mitmekesisemalt see on arendatud, seda täielikumalt vastuvõtlik on mõistus helide suhtes, seda sügavam võib olla kõnes oleva isiku vaimline muusikaline elu ja laiem tema kunstipärane silmaring.

Muidugi oleks laulukooriga töötamine kõige ideaalsem siis, kui kõik lauljad selle juures veel lehest, instrumendi kaasabit, otsekohe laulda oskaksid, mille juures koorijuht vähemagi pingutusteta laulukooriga kui instrumendiga mängida võib. Ja sarnane instrument oleks siis ka koorijuhile väga tänuväärne instrumendiks.

Kuid sellest ajast oleme praegu veel kaugel.

Et aga koolides praegusel ajal muusika- ja lauluõpetus paremal järjel on, kui mõningad aastad tagasi, siis võib loota, et vähemalt ligemas tulevikus juba vabaneme sellest kõige kurjemast koorilaulu mõjule pääsemise takistajast — laulude pähe tüüpimisest.

20 hooaega Eesti sümfoonia orkestert.

(Isiklised mälestused ja muljed)

L. Neumann.

Nüüd on see nagu iseenesest mõistetav, et Eestis alaline sümfoonia orkester peaks olema. Siiski kahjuks peaks ja mitte peab, sest ometi on just kõige viimane aeg siin tegemata jätnud, mida tegemata jätta ei oleks tohtinud, muidugi ikka nendel kuulsatel majanduslistel põhjustel. Siin, Viinis, vaeseks jäänud riigi ja rahva keskel nähes nende rikkalikku kunsti elu, kunsti hindamist ja arusaamist selle tähtsusest ühe rahva elus ja olemasolus, paistab veel selgemini silma kui kodumaal olles, et meie väikese kodumaa juhtivad jõud ei ole veel arusaamisele jõudnud, missugune ülesanne on kunstil — praegusel korral muusikal — rahva elus. Nii siis on meil rohkem vaimline kui majandusline kitsikus süüdi, et meie kunsti ettevõtted seda arusaamist ja ainelist toetust ei leia, kui seda meile, eriti meile kui väikerahvale, tarvis läheb. Et enesekaitseks sõjaväge tarvis, on igale selge. Et see väike sõjavägi ilma vaimu väeta võimetu on, ei ole kahjuks kaugeltki mitte veel küllalt laialdaselt selge. Et igaüks meil lugeda ja kirjutada kord mõistab, sellest ei ole mitte veel küllalt. Meie vaimuelu kõrgemad avaldused ja tipud nõuavad erilist tähelepanu.

See puudub meil aga veel ja seda näeme igal sammul meie kunstipoliitikas kirjanikkude, kunstnikkude ja muusika vastu. Kultuurkapital on ju küll samm edasi, kuid siiski alles rohkem ilus nimetus, kui arvesse võtta, et meie kõige kõrgemad saavutused kunsti alal sealtpoolt kas ainult vähest toetust saavad, ehk koguni täiesti tähelepanemata jäävad. Meie loomisvõimulisemad heliloojad kui ka meie oludes kõrgemat kunsti pakkuvad organisatsioonid ei leia sealtpoolt kui ka riigi poolt mitte seda tähelepanu, kui neile, õigemini meile, meie rahvale see tarvis ja kasuks, elunõudeks oleks.

Alguses tähendasin, et tänapäev see nagu iseenesest mõistetav on, et meil alaline sümfoonia orkester peaks olema.

! Teda ei ole meil kahjuks aga mitte. Ja see on tühi koht, auk, haav meie organismis, mis seda valusam tundub, kui arvesse võtta, mis sellel alal meil kord juba ära tehtud ja mis siin kord juba pakutud.

! Hiljuti pühitses Tartus „Vanemuise“ orkester oma 20. aasta hooaja tähtpäeva. Mulle tehti ülesandeks sel puhul kirjutada kui inimesel, kes tema algust ja arenemist on õige lähidalt jälgida võinud! Ja ma teen seda hea meelega, seda enam, et ka mulle isiklikult „Vanemuise“ orkester nii mõndagi kaunit, igavesti meelde jäävat tundi on pakkunud. Kuid mitte see ei ole nii palju tähtis, mis ta kellegile isiklikult olnud, vaid kogu meie noore muusikaelu arenemisele on „Vanemuise“ orkester kaua aastaid keskkohaks ja tipuks olnud, kuigi tänamatal ajal, suvistel — puhkus-kuudel. Kuid kuidas siin just neil puhkus-kuudel tööd, kibedat, ennastsalgavat tööd, täis andumist ja armastust tehti, seda teavad ainult need vähesed, kes natuke ka nende kontsertide „kulisside taha“ võisid vaadata.

! Enne kui „Vanemuise“ orkestri enese juure pöörata, lähen veel natuke tagasi oma poisikese põlve mälestustesse. See võis olla 1898. või 1899. aasta suvel, kui Tartu saksa suveteatri kapellmeister oma tuluõhtuks sümfoonia orkestri teatri orkestriga asjaarmastajate toetusel moodustas. Kuid sümfoonia kontserti ei saanud temagi anda, vaid ainult paar pala enne teatri etendust. Mäletavasti algas ta oma tuluõhtut Beethoveni „Egmont“ uvertüüriaga. Umbes samal ajal sõitis Artur Nikisch tema oma orkestriga paariks kontserdiks Tartust läbi; oma orkestriga kuulsin Tartus ka paaril korral Georg Schneevoigt'i ja Franket Peterburist. Nii siis oli Tartu isegi ilmakuulsaid, võib ütelda maailma esimesi dirigente oma orkestriga oma juures tervitada tohtinud.

! Kuid Tartul enesel ei olnud ka vähenõudlikku sümfoonia orkestrit. Üksikuid sümfoonia kontserte mäletan Tartu asjaarmastajatest täiendatud orkestriga Rudolf Grivingi juhatusel ja selle aastasaja algul paar Aleksander Läte sümfoonia kontserti. Need viimased ei olnud siis mitte enam Tartu, vaid juba E e s t i sümfoonia kontserdid. Esimesed katsed, kuigi hästi kordaläinud ja ilusad katsed, kuid ikkagi alles katsed.

! Alles a. 1908, kui paar aastat varem oli „Vanemuisele“ kerkinud uus uhke hoone, ja teater oli Karl Menningu juhatusel majale ka uut sisu annud, hakati püüdma ka muusikalal Eesti laulujumala nimelisele templile uut kultust sisse tooma. Uues templis oli teater valjude põhimõtete järele tööle asunud. Siin kohal tahaksin märkida, et Karl Menning muu

„Vanemuise“ sümfoonia orkester pühitses 27. ja 28. aug. 20 a. juubelit.
(Vaata Muusikaleht Nr. 7/8 1927)

„Vanemuise“ sümfoonia orkester esimesel — asutamise aastal (1908 a. kevadel)

Istuvad — pahemalt paremale: K. Kuusik, J. Severn, Aljavidin, S. Lindpere (juhat.), A. Liiv, A. Nieländer, J. Goldmann, J. Sack. Seisavad — II reas: J. Simm, A. Neuland, A. Fuks, J. Wadi, A. Kuusik, J. Paabo, A. Paris, III rida: V. Klassen, J. Paulman, J. Kuusik, Gotbeter, J. Aavik, J. Koger.

seas opereti vastane oli ja seda oma näitelavale ei lasknud. See oli minu arvates ka meie alles arenemata muusikaelule õnneks. Sest tollkorral oleks operett ka meie muusika maitset profaneerinud publiku ja eriti noorsoo jaoks, kellele oleks olnud kõik ühteviisi muusika, mis ainult heliseb.

Ma ei tea mitte, kuid arvan, et sama Karl Menning ka muusika alal „Vanemuiselt“ kunsti hakkas nõudma ja vist temagi instiiktiivil eriti sümfoonia peale hakati mõtlema.

Mul on meeles esimene sümfoonia kontsert „Vanemuise“ orkestriga. Kanti ette Beethoveni II sümfoonia S. Lindpere juhatusel. Väike orkester, vähenõudlik tema tookordne võimine.

Siis 1909. aasta muusikapäev, mis oli korraldatud „Vanemuise“ sümfoonia muusika võimaldamiseks. See ei kujunenud üksi aineliseks toetuseks, vaid tõi esimest korda ka selle nime väärilise sümfoonia orkestri, nii oma kokkuseade kui ka võimise poolest kuuldavale.

Kuid sümfooniliseks orkestriks kujunes ja oma tõusutipule jõudis „Vanemuise“ orkester alles, kui tema alaliseks juhatajaks kutsuti J. Aavik.

See oli 1911. a. suvel, kus Aavik esimest hooaega orkestrit juhatas. Puutusin sel ajal juba sagedasti J. A. kokku ja võisin ka natuke „kulisside“ taha vaadata, kuidas töötati. Kõige rohkem võisin seda 1916. a. suvel, kus mind J. A. suvekontsertide hooajaks „Vanemuise“ muusika osakonna laulukoori juhiks kutsus. Tõsi, mu enese töö oli siis suuremalt osalt ka puht kulisside tagune: mul tuli harjutada Mendelssohni „Valpurgi ööd“, Kapp'i kantaati „Päikesele“, kuna mul avalikult tuli juhatada ainult paaril, kolmel korral tol suvel. Kuid seda rohkem olin, nagu nimetasin, orkestri kulisside taguse eluga tuttav. Ja kui ma 1911.—12. aastatel tunnistajaks olin, kuidas Aavik, alles värskelt konservatooriumist tulnud ilma praktikata noor dirigent ühe sümfoonia teise järel juhatama pidi, siis ei tea vist lugejad mitte, samuti kuulajad, kes tol korral „Vanemuise“ muusikat nautisid, et noorel dirigendil siin päevad oma proovidega ja sekeldustega ja õhtud kontsertidega mitte veel küllalt tööd ei annud, vaid et öösisid tunnid tulid appi võtta partituuride uurimiseks.

Aaastatel 1912—15 olin Tartust ära, kuid jälgisin ka kaugelt suure huviga „Vanemuise“ orkestri tütse dat repertuaari.

1916. a. suvi oli aga juba mitte üksi täis helevust, kui Aavik ka veel külalistena juhatama kutsus A. Kappi, A. Kalnini ja J. Wihtoli, ning solistidena terve rea häid kunstnikke, vaid orkes-

ter ise oli äratundmatuseni suuresti edenenud võrreldes sellega, mis ta mõni aasta varem oli, kui teda viimast korda enne oma ärasõitu olin kuulnud. Kuid orkester tõusis veelgi oma võimises ja unustamata on eriti mõni kontsert jäänud, mida J. Aaviku juhatusel Tartus olen kuulnud, nagu Korsakovi helitööde õhtu, Skrjabini helitööde kontsert ja nii mitu teist.

Ja orkester ise ja tema liikmed on palju püsinud ja võidelnud ka kõige raskemate olude ja aegade, sõdade, revolutsioonide ja okupatsiooni päevade kiuste. Veel rohkem: just sel ajal pakkus ta oma kõige paremat.

Ma olen kaugel sellest, et juubeli puhul juubilarile kiidulaulu laulda. Ei. „Vanemuise“ orkester on aastate jooksul ka halbu päevi näinud ka muusikaliselt; olude ja sündsate juhtide puudusel on ta ka küllalt muusika vastu patustama pidanud.

Et näiteks Tartu muusikakooli õnnetu poliitika üldse Tartu muusikaelu peale halvavalt mõjus, sellest on juba varem küllalt avalikult juttu tehtud.

Et ka „Vanemuise“ orkester selle all kannatas, eriti Aaviku lahkumisega Tartust, on samuti teada.

Kuid puudusi ja vigu on igal üksikul inimesel, neid antakse talle andeks, kui head küljed üle kaaluvad.

Ka „Vanemuise“ orkestri kohta maksab seesama mis üksiku inimese kohta.

Kuigi tema tõusu aeg kahjuks selja taga, ei tähenda see veel mitte, et „Vanemuise“ orkester langemisele pühendatud. Niisugusi nähtusi leiame pea igalpool.

„Vanemuise“ orkestri auline koht meie muusika ajaloos kaitseb teda kindlasti langemise eest ja me soovime ainult, et ta peagi tõuseks seks, mis ta oma hiilgeajal oli ja sealt samas sihis veel edasi areneks ja tõuseks.

Viinis, 30. oktoobril 1927.

Märkeid eelproovidelt.

Juhan Aavik.

Eelproovidel selgub laulude ettekandes nii mõningaidki puudusi ja vigu, mis on tüübilised, üldise iseloomuga. Ühtlasi selgub ka, et nii paljude laulude sisusse tungimine, vastava õige meeoleolu tabamine, rääkimata muusikalisest süvenemisest ja väljatöötamise nikerdustööst, on algeline ja kahvatu. Eelproovidel saab nende puuduste kõrvaldamiseks tööd tehtud, kuid

sellest üksi on vähe. Tuleb abiks võtta ka kirjasõna. Eelmised märked on lauljaskonnas elavat vastuvõttu leidnud. Lauljaskond püüab iga abinõu ära kasutada selleks, et ettekanded oleks laulupeo suure mõtte väärilised.

Jatkame sellepärast omi märkeid ka käesolevas „Muusika-lehe“ numbris, peatudes järjekorras Aav'a „Lauliku“ juures. See laul on kõigepealt jõurikas; peaseb mõjule ainult siis, kui suudetakse saavutada täielist, suurt kõlaküllust — ja mitte ainult seda, vaid ka suurt hoogu, temperamenti. Seda nõuab niihästi sõnaline sisu, kui muusikaline väljendus. See on suurustamine — laulu mõjuvõimu kõrge hindamine; mitte väiklane kelkimine, vaid suurejooneline, suursugune hümn laulu võimsale jõule. Sellepärast siis: suure iseteadvuse, hoo ja innuga seda laulda. Tõsi küll — vähemas kooris on seda kõike raske saavutada, kuid see ei tohi õppimisel takistuseks olla, sest valmistame ju seda masskoori jaoks, kus tuhanded koos. Peaasi — peab omama sisemist hoogu ja tahet, siis pääseb laul ka vähemas koosseisus vastavale kõlalisele mõjule. Algul häälte sisseasted tublisti rõhutada ja fermaat mõjuvalt välja pidada suure tõusuga. Seda tõusu aitavad eriti saavutada aldid ja bassid, kes neile paraja kõrge noodi do peal võivad anda tugeva forte. Lause „kui ma hakkam laulemaie“ mõjuvalt rõhutada, terava rütmiga laulda, eriliselt punktiga noote arvestades, seal juures sõnu teravalt deklameerides. Tüübilised rahvaluule vormid „laulemaie, laskemaie“ jne. väljaütelda vastava rahvuslise foneetika järele — nii nagu seda teevad rahvalaulikud — kaastajad, see tähendab kaksikhäälikus a i viimast — i tähte selgelt rõhutades, kuna tavaliselt diftongides — kaksikhäälikutes raskus või pikem pidamine langeb esimese tähe peale. Siin aga rahva tooni saavutamiseks on just vastupidi. Nii siis laulda mitte laulemaie, laskemaie, vaid laulemaie, laskemaie. Lause lõpp laialt, hoogsalt ritardeerida ja fermaat mõjuvalt välja pidada. Üldse on fermaadil siis mõte, kui see saab tublisti välja peetud. Sõnadel „jääb kuulamaie, jääb vaatamaie“ erilised tugevad rõhud, mis lühidalt ja häkilselt lõpevad.

Selle mõjuva sissejuhatusse järele algavad nüüd aldid oma teemiga koguni tasa, kuid selgesti — rohkem deklameerides, kui lauldes: „Kui ma hakkam laulemaie“. Siin peab tabama vastavat leelutamise iseloomu, alates nagu poolsaladuslikult — tõsiselt, müstiliselt, kusjuures meeshääled veel tasemalt kuid selge rütmiga saadavad, lugedes takti ikka üks, kaks, üks kaks kolm ($\frac{5}{4}$). See algus on ka tempolt koguni tagasihoidlik, kuid

siiski kindlarütmiline, kasvab aga varsti niihästi dünaamikas (helijõus), kui ka tempo kiiruses ja tõus, mis läheb järk-järgult ikka elavamaks ja mõjukamaks, kestab kuni sõnadeni: „Jääb siis küla kuulamaie, valla rahvas vaatamaie“ (lhk. 19, I rida). Nendel sõnadel olgu naishääled eriti tragid, teravrütmilised ja heledad, innukad ning hoogsad ja tehku eriliselt tugevad rõhud: „**jääb** siis küla **kuulamaie**, **valla** rahvas **vaatamaie**“.

„Vanemuise“ sümfoonia orkestri juhid ja mängijad, kes algusest kuni senini on kaastegevad olnud.

Istuvad: J. Aavik, S. Lindpere, J. Simm. Seisavad: J. Paulman, V. Klassen, J. Kuusik, V. Kuusik.

Järgmine lause (lhk. 19, II rida) tuleb laulda võimalikult laialt ja tugevkõlaliselt, kuna see jõud ja laius rütmi ja hääle madalamaks mineku tõttu iseenesest kahaneb järgmises kahes reas sõnadel „jääb siis küla rahvas kuulamaie, jääb siis valla rahvas vaatamaie“ (lhk. 19, III rida, lhk. 20, I rida), kuna uus tõus algab 20. lehek. teises reas „jääb kuulamaie, jääb vaatamaie“ laiema tempoga ning fermaadiga, kuna siin ka tähtsalt väljapidada tulevad punktiga noodid sopranis ja tenoris sõnal „kuulamaie“, bassid ja aldid aga rõhuga vahele ütlevad. Muidugi tuleb tähele panna ka hingeõtmise märke, nii siin, kui

mujal, mis komma märgiga tähendatud. See viimane koht on mitmel pool eelproovidel rütmiliselt ebamääraselt ja logisevalt välja tulnud, parandatagu siis nüüd vead ning tehtagu see rütmikindlaks, kui haljas teras.

Edasi „Laulan mered mühamaie“ astuvad bassid esile uue motiiviga, mida teised hääled üksteise järele kordavad — imiteerivad. Seda lauldakse igalpool liiga pikalt, venivalt, lohisevalt, peab aga laulma elavalt, energiliselt ja mõjuvalt, nagu sõnade mõte seda nõuab; üksikute häälte sisseastumised olgu kindlad, heledad, veenvad ning elulised. Pea igal pool teevad siia bassid ja sopranid jämeda vea, lauldes sõnal mühamaie sol noodi asemel sol # ehk midagi sellesarnast — ühesõnaga — võtavad sol noodi väga ebapuhtalt. See jäme viga, mis tuleb sellest, et oldakse tavaliselt harjunud minööris kõrgendatud seitsmenda astmega (juhttooniga), kuna aga Eesti rahvaviisis see kõrgendus alati puudub, peab saama juurtega välja kistud ja äraõpitama kindlalt ning puhtalt!

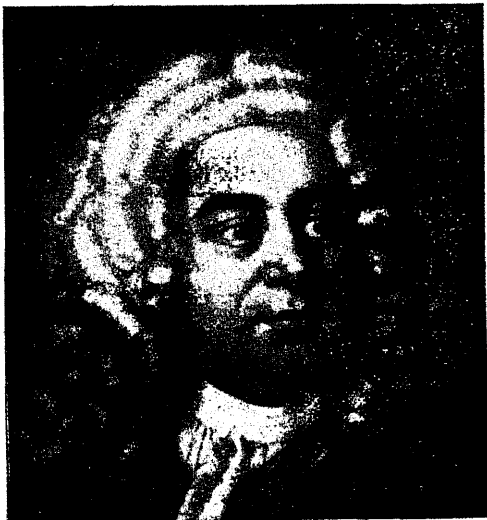
Nii siis aulised bassid ja sopranid, selge ja puhas sol, kuid Jumala pärast mitte mingisugune sol die's ehk midagi sellesarnast ebamäärasust!!!

Tõus, mis tähendatud lausega algas, läheb veel tugevamaks sõnadel: „Laulan pikse pilvedesse“. Siin peavad bassid end eriliselt kokku võtma, et vastavat jõudu ja mõju saavutada, nagu seda nõuavad sõnad, kuna naishääled ja tenorid sähvavad oma sõnaga „pikse“ nii teravalt ja heledalt sisse, nagu oleks tõeline pikne välgatamas. Bassid aga, vahvad ja vägevad, laulge sel kohal tõesti pikne pilvedesse. Selle osa lõputaktis (lhk. 21, II rida) sõnadel „tormi taeva alla“ jäävad tenorid alati kahvatuks. Ärge olge seda, vaid näidake, et ka teie basside kõrval mehed olete. Järgnev hüüe „laulan tormi taeva“ kolm korda, on samane vägev, otse taevani rõkkav, et see luust ja lihast läbi käib. Tehtagu siis neid kolme hüüet mõjuvalt, rõhkudega, teravalt ja vapustavalt, muidugi ka vastava intonatsiooni puhtusega. Edasi järgneb sama muusika, mis oli algul — on ainult sõnaline erinevus — hakkas asemel haksin, jääb asemel — jäi, mida ka igalpool täpselt ei sooritata. Lõpus — „jäi kuulamaie“ — on suure forte peal veel suurem fermaat. Igal pool, kus ma senini eelproovi olen teinud, jääb nii üks kui teine koguni kahvatuks. Miks? Vist sellepärast, et seal noodi lehepööramise peale kõik jõud ära kulub. Jäetagu siis leht pööramata ning peetagu fermaat nii, nagu ta peab olema. Lõpplausel „jäeb vaatamaie“ on mitu fermaafi — tervelt neli. Et neid kõiki vastava forte juures nõudekohaselt

pidada — ja see peab nii olema, seks võetagu esimene fermaadi „jõi“ järele hinge, aga nii, et seal mitte suurt seisakut ega tühja kohta ei tekkiks. Kõlalise jõu poolest on see laul üks raskematest pähklitest laulupeo eeskavas. Kui asutakse aga asja juure innuga, kindla tahte ja sisemise hooga, siis saab sellest raskusest kindlasti võitu. Selleks jõudu!

Georg Friedrich Händel.

G. F. Händel sündis 23. veebruaril 1685 Halle linnas, suri 14. aprillil 1759 Londonis. Muusikalised anded avaldusid temas juba varakult. Isa soovil pidi Händel valima õigusteaduse ala elukutseks ja selleks astuma ülikooli, kuid pääle isa surma ta pühendab end täiesti muusikale. Aastal 1703 ta asub Hamburgi, Saksamaa tolleaegse muusikailma keskohta. Hil-

Friedrich Händel.

jem sõidab mõneks aastaks Itaaliasse, kus ta tähtsate heliloojatega kokku puutub, sattudes natuke nende mõju alla. Aastal 1710 asub Händel Londoni kuhu ta jääb kuni surmani, välja arvatud mõned reisirid Saksamaale.

Tähtsam ala Händelil on oratoorium, milliseid ta kirjutas ligi 20, siis tal on oopereid üle 30, hulk klaveri ja ansambli sonaate, mitmeid töid orelile, keelpillide ja sümfoonia orkestrile.

Tema tähtsama oratooriumi „Messiase“ ettekande puhul Tallinnas toome mõned read mainitud teose muusikalise sisu selgitamiseks.

Paljudele on „Messias“ oratooriumite oratoorium ja õigusega peetakse teda Händeli parimaks tööks. Vististi me ei eksi, kui kirjutame selle asjaolu arvele, et „Messias“ on kõige rohkem Händeli oma töö, teos, kus ta vabastas enese traditsioonide ja kuulajate diletantismi köidikutest. Ka „Messias“ teksti kirjutas ta ise piibli järele.

Mõte, kujutada muusikas õnnistegija elu, oli sama uus kui vorm, millesse Händel ta valas ning mille valik ja ehitus annab tunnistuse ta tugevast omapärasest, mis tuleb eriti ilmsiks Kristuse kannatuse ja surma muusikas. „Messias“ puuduvad dramaatilised dialoogid, puudub sündmustik. See on lunastaja elu vaatlemine, sajandite kõrguselt, kus ei figureeri niimed, kus on kõrvale jäetud kõik isikuline ja materjaalne.

Tekstile vastav on ka muusika. Vormi poolest ta ei erine teistest oratooriumitest, ta on kirjutatud recitatiivides, aariates, koorides ja instrumentaalpalades. Händel ei ole kirjanud teist oratooriumit nii ühtlase jõuküllusega algusest lõpuni ja täiesti imeks pandav on, kui lühikese ajaga sünnivad meisterteosed: Händel kirjutas ta valmis 24 päevaga!

„Messias“ avamäng kujutab ajajärgu meeoleolu, mis oli enne kui sündis ilma lunastaja mõte. Algul raskemeelne eeleogia, jõuetuse meeoleolu, kirjutatud fuugas, mis hiljem areneb mänglevaks, lootusrikkamaks motiiviks, mis siiski ei lõpe vabalt ja suuresti esilepuhkeva rõõmuga. Selle minõõris avamängu rasketele akkordidele ja rahutule rütmile astub vastu sõbraliklahke ja rahulik mashöör-lause, millega instrumendid juhatavad sisse esimesed prohvetisõnad: „Troosti saadan Siionile“. Pärast hüüdu: „Tehke tasaseks Issanda teed“ tundub muusikas elav ärevus: kogu maailm valmistub vastuvõtuks. Viulid hõiskavad, inimhääled tõuseb röömsais koloraatuures. See on suurepäraselt elav kevadepilt, täis jõuküllust, värskust ja mitmekesidust. Järgnevas kooris avaldub piiritu rõõm, mille sünnitab teade Önnistegija tulekust: „Issanda Jumala au saab avalikuks“. Siis vahelduvad soolo ja koori numbrid, mis kirjeldavad Issanda ootamist ja ta ilmumist. Huvitav ja iseloomulik on nende seas bassi aaria: „Ja rahvas, kes pimedas istub, näeb tähte säramas“, kus puupillid orkestris maalivad elava pildi, kujutades vaheldumisi pimedust ja tähtede sära.

Järgneb lühike recitatiiv, kus antakse teada ime Kristuse sündimisest.

Nüüd viib Händel meid endisesse aega ja kohta ja laseb meid ühes elada sündmusega pühast ööst. Pilt, mille loonud Händel karjaste kohtamisest inglitega, on säravaim katkend oratooriumist, õnnestunum näide muusikalisest shaanrimaalimisest. Lühikesele recitatiivile, mis jutustab karjastest, kes olid öösel karja hoidmas, järgneb sümfoonia pastorale orkestrile, rahvapärases viisis, pühalik-graatsilise ja rahuline öö-muusika. Ning kui karjasmuusika viimsed õrnad helid on vaikinud, astub esile sopran, kes jutustab inglilt, kes tõi karjastele röömsa teate. Siis esinevad instrumendid, et kujutada inglite saabumist, kes laulavad: „Au Jumalal' kõrges“, värskes rütmis, mida ümbritsevad viulite juubeldavad käigud.

Kahte järgnevasse numbrisse on kokku surutud Kristuse elu ja tegevus maa peal, ta õpetus ja imed. Esimene on aaria, mida laulavad vaheldumisi tenor ja sopran: „Ta hoiab oma karja“, kus lauses täis lihtsat ja armast meloodilikkust maalivad meile pildi häast karjastest. Koor lõpetab: „Ta ike on hää ja kerge ta koorem“, milles kõik hääled, figureerides vabalt, lõpuks ühinevad rahulikkess ja pühalikkess akkordes.

Oratooriumi teine jagu kujutab kannatusaega. Händel viib meid otse ristilöödu ette kooriga: „Vaat see on Jumala tall“, täis lõpmatut leina ja kaebust. Järgnev aldi aaria viib meid veel lähemale kannatavale Önnistegijale. Meisterlikult tabavalt Händel on siin edasi annud sügavat kurjust, kirglikku valu ja kaebust. Selle kannatusaaria rütmid arenevad järgnevas kooris: „Tõesti, ta kandis me vaeva“ veel jõulisemaks. Koor laulab

alguses pühalik-tõsistes, veidi tardunud helides, mis aga hiljem kaastundlikkude ja liigutatud hüüetega pehmenneb esialgse resignatsiooni meeleolu, mis annab sellele kooriosale täitsa omapärase ilme ja väärtuse. Teine osa sellest koorigrupist on kirjutatud kahekorde fuugana: „Ta haavust on melle tervis tulnud“. Krooniks on aga grupi kolmas osa: „Kui kari sääl“. Siin Händel elustab uuesti pildi hääst karjast, mis oli juba eespool Kristuse maapäalist elu kujutavas osas, nimelt tenori-soprani aarias: „Ta hoiab oma karja“. Lühikest recitatiivi: „Ja kõik, kes teda näevad, pilkavad teda“ saadavad viiulid, kujutades toore rahvamassi naeru ja pilget, kes tunneb kahjurõõmu Lunastaja kannatusist, mis järgnevas pilkekooris „Ta Jumala pääle lootis, aidaku see nüüd“ tõuseb haripunktile. Järgnevad recitatiivid ja aariad kirjeldavad Kristuse kannatusi ja valusat surma.

Nüüd algab ristiusu levimise ja paganlusega võitluse kirjeldus. Bassi aaria: „Mispärast mässavad paganad“ on jällegi üks imestust äratav instrumentaalmaal, nagu neid „Messiase“ aariate hulgas nii mitmed, siin täis kohutavat, meeletut ja kangekaelset metsikust. Tenor laulab selle järele Jumlast taevas, kes naerab nende jõuetut viha ja kes nad peksab puruks nagu saviastjad. Mainitud aariale järgneb koor, millest jõulisemat ei tunne muusika ajalugu. See on ilmakuulus, igavesti noor „Halleluuja“, mis väljendab ristiusu võitu. Kui Londonis kanti „Messias“ esmakordselt ette, siis tõusis selle koori laulmise juures kuningas ühes terve kuulajaskonnaga tahtmatult püsti, mis ajast Inglismaal ongi säilinud komme, kuulata Halleluuja-koori püsti seistes.

Oratooriumi kolmanda jao põhi-ideeks on: „Kristub elab ja tema sees ka mina“. Händel on selle idee väljendanud päämiselt aarias: „Ma tean, et mu päästja elab“, millest hõõgub sügavat ja õilist usklikkust, kristlikku andumust ja usaldust. Järgnevas kooris kestab edasi sama idee. Bassi meeleolulisele aariale: „See pasunahüüd kutsub haudadest kõik“ järgneb oratooriumi lõpp-koor, mis jaguneb kolme ossa. Esimene osa algab sõnadega: „Väärt on tall“, sellele järgneb rõõmu avaldus, väga omapäraselt ehitatud, nagu ettevalmistus suurele fuugale, mis viib oratooriumi võimsale ja mõjuvale lõpule. Pääteema esile toomine on basside jõulistes helides, millega ühinevad järk-järgult teised häälerühmitused. Teemade üksteisega põimimised ja huvitavad varieerimised kasvavad viimaks särav-pühalikeks lõpp-akkordeks.

Oratoorium „Messias“, kirjutatud 22. aug. — 14. sept. 1741, tuli esiettekandele järgmise aasta 13. aprillil Dublinis Händeli enda juhatusel. Sellest ajast figureerib „Messias“ kõigi kultuurmaade koori-repertuaaris ja elav huvi ta ettekande vastu, vaatamata oratooriumi pika ea pääle, on säilinud meie päevini.

Kontsertide ülevaade.

Tallinna Jaani kog. laulukoor

õpib hoolega Händeli oratooriumit „Messias“. Ettekanne on 11. detsembril s. a. kell 6 õhtul Jaani kirikus. Selle kuu lõpul antakse prof. A. Topmani loeng „Messiase“ muusikalise sisu slegitamiseks raadio kaudu edasi. Loengut illustreerivad soolo- ja koori-laulud ning muusikalised katkendid klaveril.

Oratooriumi solistideks on pr. L. Talvik (sopran), pr. A. Kivisild (alt), hra H. Kubu (tenor) ja hra K. Viitol (bass). Juhiks hra E. Vörk.

Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsert.

5. novembril andis Meestelaulu Selts oma uue juhataja prof. Topmaniga oma 34 kontserdi. Kontserdi eeskava sisaldas sama koori endise kauaegse juhataja, lahkunud K. T ü r n p u laule. Kavas olid: „Kyrie, eleison“, „Lootus“, „Kiirelt kaovad meie päevad“, „Talvine õhtu“, „Mull' lapsepõlves rääkis“, „Meil aiaäärne tänaval“, „Ei mul ole isamaja“, „Kevadetunne“, „Lauluke“ ja „Mis oli see?“. Suurearvuline häälelematerjaliga meeskoor prof. Topmani juhatusel sai suurte kiiduavalduste osaliseks. Tuleb otsekohe tunnustada, et seekord laulis koor sümpaatsemalt kui kunagi varem. Lühikese ajaga on prof. Topman juba jõudnud kustutada koorist maneeridest „midagi“ ning juure anda „midagi“. Mis see „midagi“ õieti on, seda on raske täpselt öelda. Kuid tõepoolest tundus kooris rohkem eesti laulu, kui varem.

Häämeel on ka selle üle, et meie veteraan-koorijuht prof. Topman jälle taktikepi kätte on võtnud!

Loodame, et prof. Topmani juhatusel meeskoor omab ikka rohkem eestilise ilme — oma ilme — mis paljude ammune soov. Seda jälgime meie suure huviga.

Solistina laulis pr. A. Kopli-Viegandt Tüرنpuu soololaule.

K.

6. nov. oli Estoonia III sümfoonia kontsert. Juhatas R. Kull. Solist pr. Korovina Peterburist(!).

Kavas oli Saint-Soënsi III sümfoonia, Tshaikovsky dramaatiline poeem „Francesca da Rimini“ ja Heino Elleri sümfooniline pilt „Koit“.

Helilooja Mart Saar'e heliteoste kontsert

pühapäeval, 6. novembril.

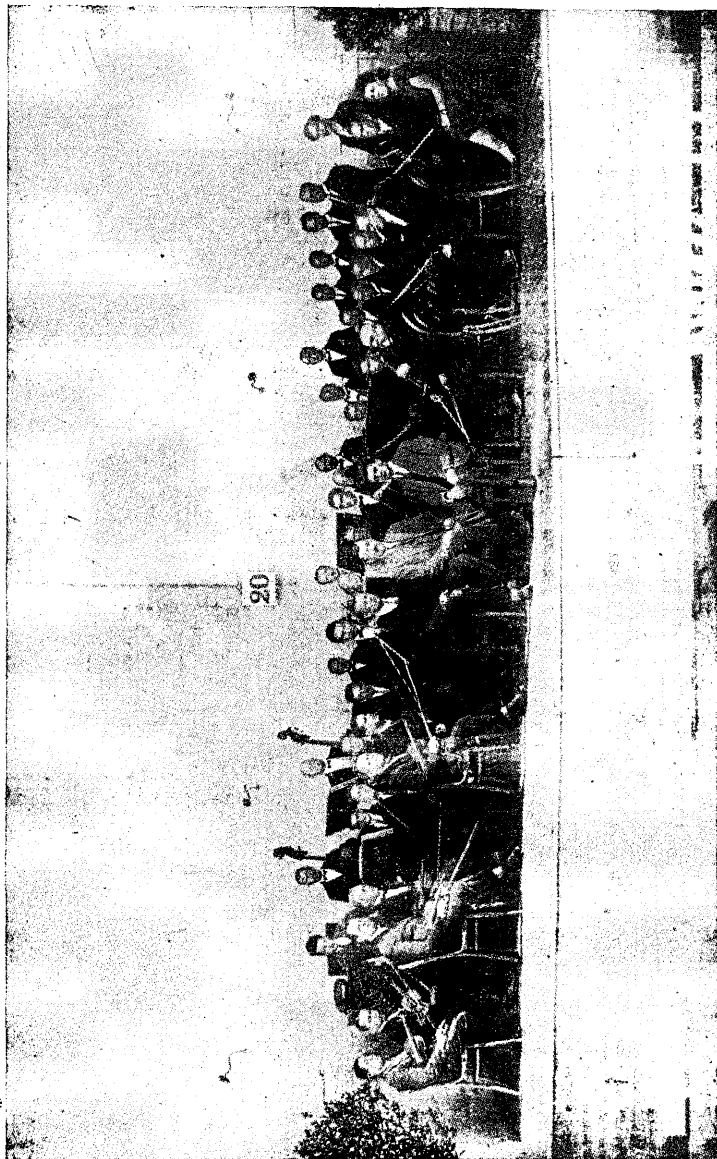
Huvitavamaks kontserdiks käesoleval hooajal oli Rahvaulikoolide Seltsi laulukoori poolt „Estoonia“ kontsertsaalis korraldatud Mart Saare heliteoste kontsert tema 45 a. hällipäeva puhul. Huvitavam nii kava, kui ka mitmekesise tegelaskogu poolest.

Kontserdi avas prof. A. Topman lühikese kõnega Mart Saarest, toonitades, et Mart Saarega on alanud meie muusikas uus ajajärk rahvusliku muusika suunas, mis küll algul meie vanema põlvete Eesti rahvaviisi põhjamaalise, karmi iseloomu, samuti võõraste mõjude tõttu, millega harjunud olime, võõrana tundus, kuid rõõmustaval viisil hakkab eriti meie noorem põlv rahvuslisest muusikast ikka rohkem ja rohkem aru saama.

Kõnele järgnes kontsert, mille kavas tähtsamat osa täitis Rahvaulikoolide Seltsi segakoor, kandes ette T. Vettiku asjatundlikul ja energilisel juhatusel hulk M. Saare laule, millest eriti nimetamisväärne tumedakõlaline „Seitse sammeldanud süngi“, mille helid kõige otsekohesemat keelt räägivad meie rahva muistsest tumedast murepõlvest.

Laul leidis T. Vettiku juhatusel vastava väljenduse ja tuli publiku tungival nõudel kordamisele. Väga omapärased ja huvitavad olid üldiselt tuntud laste mängu nii tõetruult tabav „Tihase mäng“ oma suurepärase lõpp-effektiga „üle metsa vurr!“ ja imetlemisväärne elavalt lindude hääletsusi imiteeriv lõbus „Lindude laul“, milles nii lõoke, pääsuke ja isegi kiriküüt oma hääletsusi leiavad. See laul nõuab koorilt suurimat täpsust ettekandes ja iseäralist hääleandmist, millise ülesandega laulukoor kiiduväärsest toime sai. Mõlemad laulud tulid kordamisele. Koori poolt lõppnumbrina ettekantud suurejooneline ja uhke „Jaan läeb jaanitulele“, mis üks raskemaist, mõjus uhkelt ja säravalt.

Palju kiitust teenib andekas klaverikunstnik prl. E. Franz, kes kuuldavasti lühikese ajaga oli terve tosina M. Saare ülihuvitavaid, omapäraseid,

„Vanemuise“ sümfoonia orkester juubeliaastal 1927.

kuid ühtlasi ka raskeid klaveri palasid ära õppinud ja neid nüüd esmakordsele ettekandele tõi. Prl. E. Franz'i poolt vastava meeleoluga ja andumusega sooritatud klaveriprelüüdid ja masurka on pärit M. Saare varemast loomingajajärgust ja kannavad kosmopoliitilist ilmet. Peale eelmainitute mängis prl. Franz meeleolurikkalt kaks klaveri pala, mis kirjutatud rahva mõtiivil — väga omapärase, sünge, põhjamaa iseloomuga, orelpunktil baaseeruva „Laul männile“ ja mängleva „Hetk“.

M. Saare huvitavad soololaulud, meeleolurikas „Tuule hõlmas, luule hõlmas“ ja müstiline „Haldjad“ ei saanud, kahjuks, täiele mõjule pääseda pr. O. Krull-Mikk'i kindlusetu ettekande tõttu, mis vististi seletatav laulude uudsusega, sellevastu aga leidsid hea ettekande pr. Hellat-Lemba poolt laulud neli laulu (neist üks laulukoori saatel), millest huvitavamad — rahvamotiivil kirjutatud melankoolne „Olin enne eide kodu“ ja bravuurne „Kiigeseppadele“.

Peale eelmainitud tegelaskogu esines kontserdil veel Tallinna Koolinoorsoo Muusika Ühingu segakoor R. Päts'i juhatusel kandes ette õrna, uinutleva „Hällilaulu“ ja lõbusa „Liu laulu“, mis publiku tungival nõudel kordamisele tuli. Nimetatud koor ühes Rahvaülikoolide laulukooriga esinesid eduga ühendatud koorina T. Vettiku juhatusel. Ühendatud koorid laulsid setu laulule iseloomuliku „Tere kuusi, tere petäj!“ ja populaarse „Põhjavaim“. Peale viimast, geniaalset, täis põhjamaa luulet laulu, tervitati lugupeetud heliloojat T. Koolinoorsoo laulukoori esitajate poolt ja anti üle lilli ning kingitusi.

Terve kontserdi kestvusel sai helilooja, kes kontserdil oma soololauludele suurima spontaansusega klaveril kaasa mängis, tormiliste kiiduavalduste osaliseks. Z. —

Estoonia teatri orkestrijuht Raimond Kulli juubelletendus.

6. nov. pühitses Estoonia muusikajuht Raimond Kull oma 15-aastase muusikalise tegevuse juubelit. Oma juubelipidustuseks oli Kull valinud Tshaikovsky ooperi „Padaemand“, kus Hermani osa laulis Soome kuulsam tenor Väinö Sola. Rahvaga täidetud teatrisaal andis kindla tõenduse sellest lugupidamisest, mida ta on saavutanud oma kauaegse tegevusega kunstipõllul. Juubilari tervitati teatri tegelaste poolt kõnedega ja paljude kingitustega. *

Estoonias lavastati kuulsa itaalia helilooja Puccini ooper: „Madam Butterfly“.

Kuulus Belgia viiulikunstnik Robert Soetens andis neil päevil Estoonias kaks kontserti. See suur kunstnik mõjub kuulajate peale sügava interpretatsiooniga, omades sealjuures hiilgava tehnikat. Ta pakkus kuulajaskonnale kõrget kunstilist naudingut, nagu seda ainult kõige suuremad ilmakuulsused täita suudavad. Tema lai, mahlakas toon heljub kandvalt, ning alumistel keeltel tuletab meelde cello helisi. Juba esimeste helidega saavutas kunstnik tiheda sisemise kontakti kuulajaskonnaga, mis iga pala lõppenud kavas ning lõpuks kujunes suureks ovatsiooniks. Kaastegev oli prof. Th. Lemba.

Soome kuulsaim tenor Väinö Sola viibib pikemat aega Tallinnas ning esineb meie ooperis. Juba on ta esinenud Tshaikovsky „Padaemandas“, Puccini „Madam Butterfly's“ ja Wagneri „Lohengrinis“. Peale selle lavastab ta „Estoonias“ soome helilooja Oskari Merikanto ooperi „Helina surm“, ning laulab selles ooperis kaasa. Ootame suure huviga tema iseseisvat kontserti, mis varematel aegadel on meile olnud alati suurimaks kunstiliseks naudinguks.

Lähemal ajal külastavat meid ilma kuulsaim viiulivirtuoos Jan Kubelik.

Ü. E. N. Ü. T. O. segakoori kontsert.

Pühapäeval, 13. nov. korraldas Ü. E. N. Ü. T. O. segakoor „Estonia“ kontsertsalis oma järjekorralise kontserdi. Juhatas A. Kasemets. Solistid E. Lipand, N. Kanarik-Puusepp ja G. Tomasberg.

Reklaamis võrreldi seda koori milgil põhjusel endise kuulsa Vene koja-kapellega. Kuid olgem tõsised ja otsekohesed ja tunnistagem: Polnud seda kaugeltki, ei millegis suhtes. Liig suur enese ülihindamine! Tahan sellel puhul sõna võtta ning joonistada mõne tagasihoidliku arvustava märkuse.

Ü. E. N. Ü. T. O. segakoor on korralik koor. Lauljaid saja ümber, nagu tavaliselt meie koorides. Lauljad noored, värske ning kõlava häälematerjaliga. Mineva aastaste esinemistega võrreldes on kooris saavutatud palju ühtlasem ning sulavam kokkulaul. Kui mineval aastal tenorid oma labase tooniandmisega ning diktsiooniga kõrva sagedasti haavasid, siis oli tänavu seda märksa vähem. Ainult üks tenor püüab vahel üleaisa lüüa. Sopraanid on tänavu vähe nõrgemad, kuid selle eest ühtlasemad. Bassi ning alto rühmad korralikud. Ühesõnaga: Koori ansambel tänavu palju sulavam kui varem.

Oma ülesandele oli koor ning juhataja hoolega ette valmistanud ning nad pakkusid publikule, mis nende võimuses. Koor jälgis oma juhatajat suure täpsusega ning allus talle teatava mõõduni paenduvalt. Kuid polnud märgata selle juures lauluvabadust ning mõned laulud jäid muusikaliselt pinna-pealseiks. Kõige rohkem kannatas puuduliku süvenemise all Kapi „Ä r e t a s a t ä i s m u s i d a“. See sädelev laul peab laudama suure hoo ning temperamendiga. Seda lauldi aga väga fleagmaatselt ning ta ei pääsenud mõjule. Ka peaks seda laulu vist laudama da Capo, sest midu on ta liig lühike. Samuti puudus Kreegi „Meie erri“ ettekandes see võrratu pilge, mis selles laulus peitub. Nii oli ta ainult hästi ettekantud polifooniline töö. Ilme puudus. Ka Simmi „Kodu viisi“ lõpp tuli siin hoopis mannetu. Teised laulud õnnestusid paremini, kuid segavana pahena eksitas nautimist mõningais laules kalduvus paisutada silpide lõppe, hoigetuliselt. Eriti oli see märgatav Türipuu „Talvise õhtus“, kus juhataja seda eriti allakriiputas. See jätab mingisuguse haiglase mulje ning on kunstilisest seisukohast miinuseks.

Kuid millega seletada seda suurt rütmilist omavoli juhataja poolt Võrgu „Mä lile sideme võtaks“ esimeses ja viimases jaos. Nii lauldi esimese takti kolm viimast nooti täiesti kolmeks ühelöögiliseks noodiks, peab olema kolm nooti kahe löögi vältusel, teise takti kaks esimest nooti kahelöögilisteks, (peab olema ühelöögilised) ning kolmas noot isegi kolmelöögiliseks (peab olema ühelöögiline). Nii muutus üks takt $\frac{5}{4}$, teine $\frac{6}{4}$, kuna kirjutatud on $\frac{4}{4}$ takti.

Sama kordus kõigis rütmiliselt analoogilisis kohtes. Ei hakka arutama, miks see nii olla ei tohi. Tahaks aga küsida: Kas arvate, et helilooja V ö r k poleks osanud seda isegi nii kirjutada, kui ta seda tarvilikuks oleks pidanud? Helilooja on tabanud selle koha väga värskest ning huvitavalt!

Kava suhtes oleks sümpaatsem noorte koorilt kuulda rohkem värskemaid palasi. Tõsi, on ju raske saada värsket materjali, kuid hea tahtmise juures saab siiski. Noorte koori tahaks näha küll selles suhtes pioneerina!

Koori ettekanded võeti teenitud kiiduavaldustega vastu. Mõnd laulu korraliti. Kuid arusaamatu on, miks külastab publik selle koori kontserthe nii vähesel arvul. Polnud ju ka sellel pühapäeval midagi muud silmapaistvat mujal. Ja on ju ometi noorsoolaste pere suur, ning kaastõelisi ja mõtteosalisi palju. Koor aga ja selle töö vääriks küll suuremat osavõttu!

Noortest solistidest oli kõige silmapaistvam Ella Lipand. Tal on sümpaatne hää, hästi koolitatud. Diktsioon väga selge ning üldine ettekanne mänglev. Pr. Kanarik-Puusepp peaks aga võtma põhjaliku

revideerimise alla oma portamento, mida ta tarvitab peaaegu iga noodi järel. See on väga odav publiku võitmise abinõu ning mõjub tüütavalt. Jätab kabareeliku mulje. Ka diktsioon on nõrk. Meie konservatooriumile see küll au ei tee, kui tema lõpetajad laulavad: „Kallis Mari kannada“. Ka muusikalises tõlgitsemises jäi siin palju soovida.

G. Tomberg jättis õpilase mulje (vist ongi ta veel õpilane), kuid sümpaatne häälematerjal lubab oletada, et tast võib kujuneda väga hea solist.

Mis aga paljude juures nurinat tekitas, oli solistide palade valik. Ei ühtegi Eesti autorit. Kui on suurem koori kontsert, mille kavas Eesti autorid, siis peaks küll muusikalises seisukohast välja minnes ka solistid Eesti autoreid laulma. Siin jäi aga niisugune mulje, kui poleks meil olemas soololaule. Kuid neid on ometi palju ja väga huvitavaid. Rusuvalt mõjub tööpoolest, kui kuuled kontsertsaalis, mis meie muusika tempel ja kus meie peame pakkuma parimat, mõnd tühist romansikest ja veel vene keeles. Eesti koorilaulu kontsert ja Vene keel! Kas meie siis oma koorilaulust nii vähe lugu peame, et sallime selle kõrval igasugu kahtlase väärtusega romansse? Kuhu jääb meie enese lugupidamine? Kui meie solistid teinekord nii maitsevaesed on, siis ei peaks seda küll lubama koorijuht, kes on vastutaja terve kunstilise külje eest.

Sümpaatsena ettevõtte Ü. E. N. Ü. T. O. kooril ja tema juhil on kavatsesetavad kontserdid maal. Nii saab mõnigi meie maanurk kuulda head koorilaulu. Õnn kaasa!

S.

Tähelpanu Orkestrantidele.

Kõige suurem valik orkestri noote. Moodsad tantsud salong muusika ja jazz orkestritele. Kino repertuaar.

Grammofonid — Plaadid

suures valikus, kõigis keeltes.

Moodsad tantsud Fox-trotid, Charleston, Tango, Boston j. t. Ka vanad tantsud — Pas d'Espagne, Charonne, Pas de Quatre, Mignon, Krakoviak j. t.

saada muusikaäris

M. Michel, Tallinnas, Vanaturg Nr. 1
Scheeli panga vastas.

Vastutav toimetaja: **Juhan Aavik**. — Väljaandja: **Eesti Lauljate Liit**.

Toimetuse kolleegium: **J. Aavik, L. Neumann ja T. Vettik**.

Toimetuse ja talituse aadress: **Tallinn, Rataskaevu 22. Telefon 1-82.**

A./S. „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk t. 42.